

I

(Lovgivningsmæssige retsakter)

DIREKTIVER

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2013/48/EU

af 22. oktober 2013

om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 82, stk. 2, litra b),

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter høring af Regionsudvalget,

efter den almindelige lovgivningsprocedure ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (chartret), artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK) og artikel 14 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder fastlægger retten til en retfærdig rettergang. Chartrets artikel 48, stk. 2, sikrer respekt for retten til et forsvar.
- (2) Unionen har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Ifølge formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Tammerfors den 15. og den 16. oktober 1999, særlig punkt 33, bør princippet om gensidig anerkendelse af domme og andre afgørelser fra retslige myndigheder være hjørnesteinen i det retlige samarbejde på det civile retlige og det strafferetlige område inden for Unionen, eftersom udvidet gensidig anerkendelse og den

nødvendige tilnærmelse af lovgivningen vil lette samarbejdet mellem kompetente myndigheder og retsbeskyttelsen af personers rettigheder.

- (3) I henhold til artikel 82, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) bygger det retlige samarbejde i straffesager i Unionen på princippet om gensidig anerkendelse af domme og retsafgørelser.
- (4) Gennemførelsen af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager forudsætter, at medlemsstaterne har tillid til hinandens strafferetlige systemer. Omfanget af den gensidige anerkendelse hænger snævert sammen med en række parametre, herunder mekanismerne for beskyttelse af mistænkte eller tiltalte rettigheder og fælles minimumsstandarder, der er nødvendige for at lette anvendelsen af princippet om gensidig anerkendelse.
- (5) Selv om medlemsstaterne er part i EMRK og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, har erfaringerne vist, at dette ikke altid i sig selv giver en tilstrækkelig grad af tillid til andre medlemsstaters strafferetlige systemer.
- (6) Gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager kan kun fungere effektivt, når der hersker tillid, således at ikke blot de retslige myndigheder, men alle aktører i strafferechtsprocessen, opfatter andre medlemsstaters retslige myndigheds afgørelser som svarende til deres egne, hvilket forudsætter ikke blot tillid til tilstrækkeligheden af andre medlemsstaters regler, men også tillid til, at disse regler anvendes korrekt. Hvis den gensidige tillid skal styrkes, kræver det detaljerede regler om beskyttelse af de proceduremæssige rettigheder og garantier, som følger af chartret, EMRK og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder. Det kræver ligeledes en videreudvikling inden for Unionen af minimumsstandarderne i chartret og i EMRK ved hjælp af dette direktiv og ved hjælp af andre foranstaltninger.

⁽¹⁾ EUT C 43 af 15.2.2012, s. 51.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets holdning af 10.9.2013 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 7.10.2013.

- (7) Artikel 82, stk. 2, i TEUF giver mulighed for at fastsætte minimumsregler gældende i medlemsstaterne for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension. I nævnte artikel henvises til, at »enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen« er et af de områder, hvor der kan fastsættes minimumsregler.
- (8) Fælles minimumsregler bør føre til øget tillid til alle medlemsstaternes strafferetssystemer, hvilket igen bør føre til et mere effektivt retligt samarbejde i et klima af gensidig tillid og til fremme af en kultur med respekt for grundlæggende rettigheder i Unionen. Sådanne fælles minimumsregler bør tillige fjerne hindringer for borgernes frie bevægelighed på hele medlemsstaternes område. Sådanne fælles minimumsregler bør fastlægges for så vidt angår retten til adgang til advokatbistand i straffesager, retten til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og retten til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.
- (9) Den 30. november 2009 vedtog Rådet en resolution om en køreplan med henblik på at styrke mistænkte eller tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager (»køreplanen«) ⁽¹⁾. Trin for trin opfordres der i køreplanen til, at der vedtages foranstaltninger vedrørende retten til oversættelse og tolkning (foranstaltning A), retten til oplysninger om rettigheder og om tiltalen (foranstaltning B), retten til juridisk rådgivning og retshjælp (foranstaltning C), retten til at kommunikere med pårørende, arbejdsgivere og konsulære myndigheder (foranstaltning D) og særlige beskyttelsesforanstaltninger for mistænkte eller tiltalte, som er sårbare (foranstaltning E). I køreplanen understreges det, at rækkefølgen af rettighederne alene er vejledende, hvilket indebærer, at den kan ændres under hensyn til prioriteringen. Det er hensigten, at køreplanen skal fungere som en helhed; først når alle komponenterne er blevet gennemført, vil nyttevirkningen fuldt ud kunne mærkes.
- (10) Den 11. december 2009 udtrykte Det Europæiske Råd tilfredshed med køreplanen og gjorde den til en del af Stockholmprogrammet — Et åbent og sikkert Europa i borgernes tjeneste og til deres beskyttelse ⁽²⁾ (punkt 2.4). Det Europæiske Råd understregede køreplanens ikkeudtømmende karakter ved at opfordre Kommissionen til at undersøge yderligere elementer af mistænkte og tiltaltes proceduremæssige minimumsrettigheder samt til at vurdere, hvorvidt der er behov for at behandle andre emner, såsom princippet om uskyldsformodning, med henblik på at fremme et bedre samarbejde på dette område.
- (11) Indtil videre er to foranstaltninger blevet vedtaget i henhold til køreplanen, dvs. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager ⁽³⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager ⁽⁴⁾.
- (12) Nærværende direktiv fastsætter minimumsregler om retten til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre i henhold til Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne ⁽⁵⁾ (sager angående europæiske arrestordre) og retten til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen. Direktivet fremmer således anvendelsen af chartret, særlig artikel 4, 6, 7, 47 og 48, idet det bygger på artikel 3, 5, 6 og 8 i EMRK, således som disse bestemmelser fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som i sin retspraksis løbende fastsætter standarder vedrørende retten til adgang til advokatbistand. Det følger af denne retspraksis bl.a., at en retfærdig rettergang kræver, at en mistænkt eller tiltalt kan få adgang til en lang række tjenester, der specifikt er knyttet til retshjælp. I den henseende bør advokater for mistænkte eller tiltalte uden begrænsninger kunne sikre de grundlæggende aspekter ved forsvaret.
- (13) Uden at det berører medlemsstaternes forpligtelser i henhold til EMRK til at sikre retten til en retfærdig rettergang, bør sager i forbindelse med mindre lovovertrædelser begået i et fængsel og sager i forbindelse med lovovertrædelser begået i militær sammenhæng, som behandles af en befalingshavende, ikke betragtes som straffesager i dette direktiv.
- (14) Dette direktiv bør gennemføres under hensyntagen til bestemmelserne i direktiv 2012/13/EU, ifølge hvilke det kræves, at mistænkte eller tiltalte straks informeres om retten til adgang til advokatbistand, og mistænkte eller tiltalte, der er anholdt eller tilbageholdt, straks får skriftlig meddelelse om deres rettigheder, som indeholder oplysninger om retten til adgang til advokatbistand.
- (15) Udtrykket advokat i dette direktiv henviser til enhver person, der i overensstemmelse med national ret er kvalificeret og berettiget til, herunder ved akkreditering fra et autoriseret organ, at yde juridisk rådgivning og bistand til mistænkte eller tiltalte.
- (16) I visse medlemsstater har andre myndigheder end en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager kompetence til at pålægge andre sanktioner end frihedsberøvelse for relativt mindre lovovertrædelser. Dette kan f.eks. være tilfældet i forbindelse med færdselsforseelser, som begås i stort omfang, og som evt. konstateres efter en færdselskontrol. I sådanne situationer ville det ikke

⁽¹⁾ EUT C 295 af 4.12.2009, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 115 af 4.5.2010, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 280 af 26.10.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 142 af 1.6.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ EFT L 190 af 18.7.2002, s. 1.

være rimeligt at kræve, at de kompetente myndigheder sikrer alle de rettigheder, der følger af dette direktiv. Hvis lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at en sådan myndighed kan pålægge sanktioner for mindre lovovertrædelser, og der enten er ret til appel eller mulighed for på anden vis at indbringe sagen for en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager, bør dette direktiv derfor kun finde anvendelse på sager ved den pågældende domstol efter en sådan appel eller indbringelse.

- (17) I nogle medlemsstater betragtes visse mindre lovovertrædelser, navnlig mindre færdselsforseelser samt mindre forseelser i forbindelse med generelle kommunale bestemmelser og forstyrrelse af den offentlige orden, som strafbare handlinger. I sådanne situationer ville det ikke være rimeligt at kræve, at de kompetente myndigheder sikrer alle de rettigheder, der følger af dette direktiv. Foreskriver lovgivningen i en medlemsstat i forbindelse med mindre lovovertrædelser, at frihedsberøvelse ikke kan pålægges som en sanktion, bør dette direktiv derfor alene finde anvendelse på sager ved en domstol med kompetence til afgørelse i straffesager.
- (18) Anvendelsesområdet for dette direktiv for så vidt angår visse mindre lovovertrædelser bør ikke påvirke medlemsstaternes forpligtelser i henhold til EMRK til at sikre retten til en retfærdig rettergang, herunder retten til advokatbistand.
- (19) Medlemsstaterne bør sikre, at mistænkte eller tiltalte har ret til adgang til advokatbistand uden unødigt forsinkelse i overensstemmelse med dette direktiv. Mistænkte eller tiltalte bør under alle omstændigheder have adgang til advokatbistand under straffesager for en domstol, såfremt de ikke har givet afkald på denne ret.
- (20) I dette direktiv omfatter afhøring ikke indledende afhøringer foretaget af politiet eller af en anden retshåndhævende myndighed, hvis formål er at identificere den pågældende person, at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af våben, eller om der foreligger andre lignende sikkerhedsproblemer, eller at afgøre, om der bør indledes en efterforskning, f.eks. i forbindelse med en vejkontrol eller i forbindelse med regelmæssige stikprøvekontroller, når en mistænkt eller tiltalt endnu ikke er identificeret.
- (21) Hvor en person, som ikke er mistænkt eller tiltalt, f.eks. et vidne, bliver mistænkt eller tiltalt, bør den pågældende person beskyttes mod selvinkriminering og har ret til ikke at udtale sig som bekræftet i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis. Dette direktiv henviser derfor udtrykkeligt til den konkrete situation, hvor en sådan person bliver mistænkt eller tiltalt under politiets eller en anden retshåndhævende myndigheds

afhøring i forbindelse med en straffesag. Når en person, der ikke er mistænkt eller tiltalt, under en sådan afhøring bliver mistænkt eller tiltalt, bør afhøringen straks indstilles. Afhøringen kan dog fortsætte, hvis den pågældende person er blevet underrettet om, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt og i fuld udstrækning kan udøve de rettigheder, der følger af dette direktiv.

- (22) Mistænkte eller tiltalte bør have ret til at mødes i enrum med den advokat, der repræsenterer dem. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger vedrørende varigheden og hyppigheden af sådanne møder, under hensyntagen til sagens omstændigheder, navnlig sagens kompleksitet og de proceduremæssige skridt, der finder anvendelse. Medlemsstaterne kan ligeledes træffe praktiske foranstaltninger for navnlig at sørge for advokatens og den mistænkte eller tiltaltes sikkerhed på det sted, hvor et sådant møde finder sted. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af mistænkte eller tiltaltes ret til at mødes med deres advokat.
- (23) Mistænkte eller tiltalte bør have ret til at kommunikere med den advokat, der repræsenterer dem. En sådan kommunikation kan finde sted på ethvert tidspunkt, herunder inden enhver udøvelse af retten til at mødes med den pågældende advokat. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger vedrørende varigheden, hyppigheden og midlerne til en sådan kommunikation, herunder vedrørende brugen af videokonference og anden kommunikationsteknologi for at muliggøre en sådan kommunikation. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af mistænkte eller tiltaltes ret til at kommunikere med deres advokat.
- (24) Hvad angår visse mindre lovovertrædelser bør dette direktiv ikke forhindre medlemsstaterne i at give mistænkte eller tiltalte ret til adgang til advokatbistand over telefonen. En sådan begrænsning af retten bør imidlertid alene være mulig i sager, hvor en mistænkt eller tiltalt ikke afhøres af politiet eller en anden retshåndhævende myndighed.
- (25) Medlemsstaterne bør sikre, at mistænkte eller tiltalte har ret til deres advokats tilstedeværelse og effektive deltagelse, når de afhøres af politiet eller en anden retshåndhævende eller retslig myndighed, bl.a. under retsmøder. En sådan deltagelse bør være i overensstemmelse med procedurer i henhold til national ret, som regulerer en advokats deltagelse under politiets eller en anden retshåndhævende eller retslig myndigheds afhøring af den mistænkte eller tiltalte, bl.a. under retsmøderne, forudsat at sådanne procedurer ikke er til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af den pågældende rettighed. Under politiets eller en anden retshåndhævende eller retslig myndigheds afhøring af den mistænkte eller

tiltalte eller i et retsmøde kan advokaten i overensstemmelse med sådanne procedurer bl.a. stille spørgsmål, anmode om uddybning og fremsætte erklæringer, som bør føres til protokol i overensstemmelse med den nationale lovgivning.

- (26) Mistænkte eller tiltalte har ret til deres advokats tilstedeværelse ved efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, forudsat at de er omfattet af den relevante nationale lovgivning, og at de mistænkes eller tiltaltes tilstedeværelse er påkrævet eller tilladt. Sådanne foranstaltninger bør mindst omfatte konfrontationsparader, hvor den mistænkte eller tiltalte deltager sammen med andre personer med henblik på at blive identificeret af et offer eller vidne, konfrontationer, hvor en mistænkt eller tiltalt møder et eller flere vidner eller ofre, hvis der er uenighed mellem dem om vigtige oplysninger eller spørgsmål, og rekonstruktioner af gerningsstedet, hvor den mistænkte eller tiltalte er til stede, med henblik på at få en bedre forståelse af måden, som det strafbare forhold er begået på, og omstændighederne i forbindelse hermed og for at kunne stille specifikke spørgsmål til den mistænkte eller tiltalte. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger i forbindelse med en advokats tilstedeværelse i forbindelse med forskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af de pågældende rettigheder. Advokatens tilstedeværelse i forbindelse med en efterforskningsmæssig eller bevissikrende foranstaltning bør føres til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.
- (27) Medlemsstaterne bør bestræbe sig på at gøre almindelige oplysninger tilgængelige, f.eks. på et websted eller i en folder, der kan fås på politistationer, så det bliver lettere for mistænkte eller tiltalte at finde en advokat. Medlemsstaterne behøver dog ikke at tage aktive skridt for at sikre, at mistænkte eller tiltalte, som ikke er frihedsberøvede, bistås af en advokat, hvis de ikke selv har taget skridt til at få advokatbistand. Den pågældende mistænkte eller tiltalte bør være i stand til frit at kontakte, rådføre sig med og blive bistået af en advokat.
- (28) Frihedsberøves mistænkte eller tiltalte, bør medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at sådanne personer er i stand til effektivt at udøve retten til adgang til advokatbistand, herunder ved at sørge for advokatbistand, når den pågældende ikke har en, medmindre de har givet afkald på denne ret. Sådanne foranstaltninger kan bl.a. indebære, at de kompetente myndigheder sørger for advokatbistand på grundlag af en liste over tilgængelige advokater, hvorfra den mistænkte eller tiltalte kan vælge. Sådanne foranstaltninger kan om nødvendigt omfatte foranstaltninger med hensyn til retshjælp.
- (29) Forholdene i forbindelse med frihedsberøvelse af mistænkte eller tiltalte bør være fuldt ud i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat i EMRK og i charteret, samt i retspraksis fra Den Europæiske Unions Domstol (»Domstolen«) og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Når der ydes bistand i henhold til dette direktiv til en mistænkt eller tiltalt, som er frihedsberøvet, bør den pågældende advokat kunne stille spørgsmål til de kompetente myndigheder vedrørende de forhold, hvorunder vedkommende er frihedsberøvet.
- (30) I tilfælde af den mistænkte eller tiltaltes fjerne geografiske opholdssted, f.eks. i oversøiske territorier, eller når medlemsstaten iværksætter eller deltager i militære operationer uden for dens område, har medlemsstaterne mulighed for midlertidigt at fravige den mistænkte eller tiltaltes ret til at få adgang til advokatbistand uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen. Under en sådan midlertidig fravigelse bør de kompetente myndigheder ikke afhøre den pågældende person eller gennemføre nogen af de efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, der er fastsat i dette direktiv. Er umiddelbar adgang til en advokat på grund af den mistænkte eller tiltaltes fjerne geografiske opholdssted ikke mulig, bør medlemsstaterne sørge for kommunikation pr. telefon- eller videokonference, medmindre dette er umuligt.
- (31) Medlemsstaterne bør kun have mulighed for midlertidigt at fravige retten til adgang til advokatbistand i perioden forud for retssagen, når der i hastetilfælde er behov for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet. Under en midlertidig fravigelse på dette grundlag kan de kompetente myndigheder afhøre mistænkte eller tiltalte uden advokatens tilstedeværelse, forudsat at de er blevet underrettet om deres ret til ikke at udtale sig og kan udøve denne ret, og forudsat at en sådan afhøring ikke skader retten til et forsvar, herunder retten til ikke at inkriminere sig selv. Afhøringen kan foretages med det ene formål og i det omfang det er nødvendigt for at indhente oplysninger, der er væsentlige for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet. Ethvert misbrug af denne fravigelse vil i princippet være til uoprettelig skade for retten til et forsvar.

- (32) Medlemsstaterne bør også have mulighed for midlertidigt at fravige retten til adgang til advokatbistand i perioden forud for retssagen, når en øjeblikkelig indsats fra efterforskningsmyndighederne er bydende nødvendig for at forhindre væsentlig skade for en straffesag, især for at undgå ødelæggelse eller ændring af vigtige beviser eller for at undgå påvirkning af vidner. Under en midlertidig fravigelse på dette grundlag kan de kompetente myndigheder afhøre mistænkte eller tiltalte uden en advokats tilstedeværelse, forudsat at de er blevet underrettet om deres ret til ikke at udtale sig og kan udøve denne ret, og forudsat at en sådan afhøring ikke skader retten til et forsvar, herunder retten til ikke at inkriminere sig selv. Afhøringen kan foretages med det ene formål og i det omfang det er nødvendigt for at indhente oplysninger, der er væsentlige for at forhindre væsentlig skade for en straffesag. Ethvert misbrug af denne fravigelse vil i princippet være til uoprettelig skade for retten til et forsvar.
- (33) Det er vigtigt for den effektive udøvelse af retten til et forsvar og en væsentlig del af retten til en retfærdig rettergang, at kommunikationen mellem mistænkte eller tiltalte og deres advokat er fortrolig. Medlemsstaterne bør derfor respektere fortroligheden af møder og andre former for kommunikation mellem advokaten og den mistænkte eller tiltalte i forbindelse med udøvelsen af retten til adgang til advokatbistand som fastsat i dette direktiv, uden undtagelser. Dette direktiv berører ikke procedurerne til håndtering af situationer, hvor der er objektive og faktuelle omstændigheder, der giver anledning til mistanke om, at advokaten er involveret i et strafbart forhold med den mistænkte eller tiltalte. En advokats kriminelle aktiviteter bør ikke betragtes som legitim bistand til mistænkte eller tiltalte inden for rammerne af dette direktiv. Forpligtelsen til at respektere fortrolighed indebærer ikke blot, at medlemsstaterne bør afholde sig fra at forstyrre eller skaffe sig adgang til denne kommunikation, men også at medlemsstaterne, når mistænkte eller tiltalte er frihedsberøvet eller på anden vis opholder sig på et sted under statens kontrol, bør sikre, at rammerne for kommunikationen oprettholder og beskytter fortroligheden. Dette berører ikke eventuelle mekanismer, som er etableret i detentioncentre for at undgå, at der sendes forbudte genstande til fanger, f.eks. screening af korrespondance, forudsat at sådanne mekanismer ikke gør det muligt for de kompetente myndigheder at læse kommunikationen mellem mistænkte eller tiltalte og deres advokat. Dette direktiv berører heller ikke procedurer i henhold til national ret, ifølge hvilke forsendelse af korrespondance kan afvises, hvis afsenderen ikke indvilliger i, at korrespondancen først indgives til den kompetente domstol.
- (34) Dette direktiv bør ikke berøre brud på fortroligheden, som er forbundet med en lovlig overvågning, som gennemføres af kompetente myndigheder. Dette direktiv bør heller ikke berøre arbejde, der udføres af eksempelvis nationale efterretningstjenester for at værne om den nationale sikkerhed i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU), eller som hører under anvendelsesområdet for artikel 72 i TEUF, i henhold til hvilken afsnit V om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed ikke er til hinder for, at medlemsstaterne kan udøve deres beføjelser med hensyn til opretholdelse af lov og orden og beskyttelse af den indre sikkerhed.
- (35) Mistænkte eller tiltalte, som frihedsberøves, bør have ret til at få mindst én person, f.eks. et familiemedlem eller en arbejdsgiver, som de har udpeget, underrettet om frihedsberøvelsen uden unødigt forsinkelse, forudsat at dette ikke skader det korrekte forløb af straffesagen mod den pågældende person eller af andre straffesager. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger i forbindelse med anvendelsen af denne ret. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af den pågældende ret. Under begrænsede, ekstraordinære omstændigheder bør det dog være muligt midlertidigt at fravige denne ret, når det i lyset af sagens særlige omstændigheder er begrundet i tvingende hensyn som fastsat i dette direktiv. Hvis de kompetente myndigheder overvejer at foretage en sådan midlertidig fravigelse i forhold til en specifik tredjemand, bør de først undersøge, om en anden tredjemand, udpeget af den mistænkte eller tiltalte, kan underrettes om frihedsberøvelsen.
- (36) Mistænkte eller tiltalte bør under frihedsberøvelsen have ret til uden unødigt forsinkelse at kommunikere med mindst én tredjemand, f.eks. et familiemedlem, som de har udpeget. Medlemsstaterne kan begrænse eller udsætte udøvelsen af denne ret, når det er bydende nødvendigt eller af hensyn til forholdsommæssige operationelle krav. Sådanne krav kan bl.a. omfatte et behov for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet, et behov for at forhindre skade for en straffesag, et behov for at forhindre en strafbar handling, et behov for at afvente et retsmøde og et behov for at beskytte ofre for forbrydelser. Overvejer de kompetente myndigheder at begrænse eller udsætte udøvelsen af retten til at kommunikere med en specifik tredjemand, bør de først undersøge, om mistænkte eller tiltalte kan kommunikere med en anden tredjemand, som de har udpeget. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger vedrørende tidspunktet for, midlerne til samt varigheden og hyppigheden af kommunikation med tredjemand, idet der tages hensyn til behovet for at opretholde god ro og orden samt sikkerhed på det sted, hvor personen er frihedsberøvet.

- (37) Retten til konsulær bistand, der gælder for mistænkte og tiltalte, som frihedsberøves, er fastsat i artikel 36 i Wienerkonventionen fra 1963 om konsulære forbindelser, hvor stater tildeles en ret til at have adgang til deres statsborgere. Dette direktiv giver mistænkte eller tiltalte, som frihedsberøves, en tilsvarende ret, hvis de ønsker det. Diplomatiske myndigheder kan tilbyde konsulær beskyttelse, når sådanne myndigheder fungerer som konsulære myndigheder.
- (38) Medlemsstaterne bør i deres nationale lovgivning klart fastsætte årsager til og kriterier for enhver midlertidig fravigelse af de rettigheder, som er fastsat i henhold til dette direktiv, og de bør gøre begrænset brug af disse midlertidige fravigelser. Enhver sådan midlertidig fravigelse bør være forholdsmæssig, klart tidsbegrænset, ikke udelukkende være baseret på den påståede lovovertrædelses art eller grovhed og ikke skade en generelt retfærdig rettergang. Medlemsstaterne bør sikre, at når der er givet tilladelse til en midlertidig fravigelse i henhold til dette direktiv af en retslig myndighed, som hverken er en dommer eller en domstol, kan en domstol vurdere afgørelsen om at tillade den midlertidige fravigelse, i det mindste under selve retssagen.
- (39) Mistænkte eller tiltalte bør have mulighed for at give afkald på en ret, der er tildelt i henhold til dette direktiv, forudsat at de har fået oplysninger om indholdet af den relevante ret og de mulige konsekvenser ved at give afkald på denne ret. Ved forelæggelse af sådanne oplysninger bør der tages hensyn til de pågældende mistænkte eller tiltaltes specifikke forhold, herunder deres alder samt mentale og fysiske tilstand.
- (40) Et afkald og omstændighederne, hvorunder det er givet, bør føres til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning. Dette bør ikke føre til yderligere forpligtelser for medlemsstaterne til at indføre nye mekanismer eller påføre dem yderligere administrative byrder.
- (41) Tilbagekalder en mistænkt eller tiltalt sit afkald i henhold til dette direktiv, bør det ikke være nødvendigt igen at foretage afhøringer eller eventuelle procedurehandlinger, som er blevet gennemført i den periode, hvor der var givet afkald på den berørte ret.
- (42) Personer, der er genstand for en europæisk arrestordre («eftersøgte personer»), bør have ret til adgang til advokatbistand i den fuldbyrdende medlemsstat, så de effektivt kan udøve deres rettigheder i henhold til rammeafgørelse 2002/584/RIA. Deltager en advokat i en afhøring af en eftersøgt person, der gennemføres af en fuldbyrdende retslig myndighed, kan den pågældende advokat i overensstemmelse med procedurerne i henhold til national ret bl.a. stille spørgsmål, anmode om uddybning og fremsætte erklæringer. Det forhold, at advokaten deltager, bør føres til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.
- (43) Eftersøgte personer bør have ret til at mødes i enrum med den advokat, der repræsenterer dem i den fuldbyrdende medlemsstat. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger vedrørende varigheden og hyppigheden af sådanne møder, under hensyntagen til sagens særlige omstændigheder. Medlemsstaterne kan ligeledes træffe praktiske foranstaltninger for navnlig at sørge for advokatens og den eftersøgte persons sikkerhed på det sted, hvor mødet mellem advokaten og den eftersøgte person finder sted. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af de eftersøgte personers ret til at mødes med deres advokat.
- (44) Eftersøgte personer bør have ret til at kommunikere med den advokat, der repræsenterer dem i den fuldbyrdende medlemsstat. En sådan kommunikation bør kunne finde sted på ethvert tidspunkt, herunder også inden udøvelsen af retten til at mødes med advokaten. Medlemsstaterne kan træffe praktiske foranstaltninger vedrørende varigheden, hyppigheden og midlerne til kommunikation mellem eftersøgte personer og deres advokat, herunder vedrørende brugen af videokonference og anden kommunikationsteknologi for at muliggøre en sådan kommunikation. Sådanne praktiske foranstaltninger bør ikke være til skade for den effektive udøvelse eller det væsentlige indhold af de eftersøgte personers ret til at kommunikere med deres advokat.
- (45) Fuldbyrdende medlemsstater bør træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at eftersøgte personer er i stand til effektivt at udøve deres ret til adgang til advokatbistand i den fuldbyrdende medlemsstat, bl.a. ved at sørge for advokatbistand, når eftersøgte personer ikke har én, medmindre de har givet afkald på denne ret. Sådanne foranstaltninger, herunder hvis det er relevant med hensyn til retshjælp, bør være reguleret af national ret. De kan bl.a. indebære, at de kompetente myndigheder sørger for advokatbistand på grundlag af en liste over tilgængelige advokater, hvorfra de eftersøgte personer kan vælge.
- (46) Når den kompetente myndighed i den udstedende medlemsstat underrettes om en eftersøgt persons ønske om at udpege en advokat i den pågældende medlemsstat, bør denne myndighed uden unødigt forsinkelse give den eftersøgte person oplysninger, som gør det lettere at udpege en advokat i den pågældende medlemsstat. Sådanne oplysninger kan f.eks. omfatte en aktuel advokatliste eller navnet på en vagthavende advokat i den

- udstedende medlemsstat, som kan give oplysninger og rådgivning i sager angående europæiske arrestordre. Medlemsstaterne kan anmode om, at det relevante advokatforbund udarbejder en sådan liste.
- (47) Proceduren for overgivelse er afgørende for samarbejdet i straffesager mellem medlemsstaterne. Overholdelse af tidsfristerne i rammeafgørelse 2002/584/RIA er væsentlig for dette samarbejde. Selv om eftersøgte personer bør kunne udøve deres rettigheder fuldt ud i henhold til dette direktiv i sager angående europæiske arrestordre, bør disse tidsfrister derfor overholdes.
- (48) Så længe der ikke foreligger en lovgivningsmæssig EU-retsakt om retshjælp, bør medlemsstaterne anvende deres nationale lovgivning om retshjælp, der bør være i overensstemmelse med chartret, EMRK og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis.
- (49) I overensstemmelse med princippet om den effektive virkning af EU-retten bør medlemsstaterne indføre egnede og effektive retsmidler for at beskytte de rettigheder, som dette direktiv tillægger enkeltpersoner.
- (50) Medlemsstaterne bør sikre, at retten til et forsvar og en retfærdig rettergang respekteres ved vurderingen af mistænkte eller tiltalte forklaringer eller af beviser, der er indhentet i strid med deres ret til adgang til advokatbistand, eller i tilfælde, hvor der var givet tilladelse til fravigelse af denne ret i henhold til dette direktiv. I denne forbindelse bør der tages hensyn til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, som har fastslået, at retten til et forsvar i princippet lider uoprettelig skade, når inkriminerende forklaringer, der blev afgivet under politiets afhøring, uden at der var givet adgang til advokatbistand, bruges til at få den pågældende dømt. Dette bør ikke berøre brugen af forklaringer til andre formål, som er tilladt i henhold til national lovgivning, såsom når det er nødvendigt for at tage hastende efterforskningsskridt for at undgå, at der begås andre lovovertrædelser, eller at afværge alvorlige konsekvenser for en person, eller når der er et hastende behov for at forhindre væsentlig skade for en straffesag, hvor adgang til advokatbistand eller udsættelse af efterforskningen uopretteligt vil skade den igangværende efterforskning i forbindelse med grov kriminalitet. Dette bør heller ikke berøre anvendelsen af nationale regler eller systemer vedrørende antageligheden af bevismateriale og bør ikke forhindre medlemsstaterne i at opretholde et system, hvorefter alt eksisterende bevismateriale kan fremlægges for en domstol eller en dommer, uden at der på forhånd eller separat foretages en vurdering af antageligheden af sådant bevismateriale.
- (51) Omsorgspligten over for mistænkte eller tiltalte, der befinder sig i en potentielt svag position, er et grundprincip i et retfærdigt retsvæsen. Anklagemyndigheden, de retshåndhævende myndigheder og de retslige myndigheder bør derfor gøre det lettere for sådanne personer effektivt at udøve rettighederne i dette direktiv, f.eks. ved at tage hensyn til enhver potentiel sårbarhed, der påvirker deres evne til at gøre brug af retten til adgang til advokatbistand og til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse, og ved at tage hensigtsmæssige skridt til at sikre, at disse rettigheder garanteres.
- (52) I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i chartret, herunder forbuddet mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling, retten til frihed og sikkerhed, respekten for privatliv og familieliv, retten til respekt for menneskets integritet, børns rettigheder, retten til integration af mennesker med handicap, retten til adgang til effektive retsmidler og retten til en retfærdig rettergang, uskyldsformodningen og retten til et forsvar. Direktivet bør gennemføres i overensstemmelse med disse rettigheder og principper.
- (53) Medlemsstaterne bør sikre, at dette direktivs bestemmelser, hvor de svarer til de rettigheder, der garanteres ved EMRK, gennemføres i overensstemmelse med rettighederne i EMRK og som udviklet i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis.
- (54) Dette direktiv fastsætter minimumsregler. Medlemsstaterne kan udvide rettighederne i dette direktiv for at fastsætte et højere beskyttelsesniveau. Et sådant højere beskyttelsesniveau bør ikke udgøre en hindring for gensidig anerkendelse af retsafgørelser, som disse minimumsregler er fastsat for at fremme. Beskyttelsesniveauet bør aldrig være lavere end de standarder, der er fastsat i chartret og EMRK, som fortolket i Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis.
- (55) Dette direktiv fremmer børns rettigheder og tager hensyn til Europarådets retningslinjer om børnevenlig retspleje, særlig bestemmelserne heri om den information og rådgivning, der skal gives til børn. Dette direktiv sikrer, at mistænkte og tiltalte, herunder børn, har tilstrækkelig information til at forstå følgerne af at give afkald på en ret i henhold til dette direktiv, og at ethvert sådant afkald gives frivilligt og utvetydigt. Er den mistænkte eller tiltalte et barn, bør indehaveren af forældreansvaret underrettes så hurtigt som muligt efter barnets frihedsberøvelse og bør gives grundene hertil. Er det i strid med barnets tarv at udlevere sådanne oplysninger til indehaveren af forældreansvaret, bør en anden egnet voksen, f.eks. et familiemedlem, underrettes i stedet. Dette bør ikke

berøre bestemmelser i den nationale lovgivning, som kræver, at eventuelle specifikke myndigheder, institutioner og enkeltpersoner, navnlig dem, der er ansvarlige for beskyttelsen af børn og deres velfærd, underrettes om frihedsberøvelse af et barn. Medlemsstaterne bør afholde sig fra at begrænse eller udsætte udøvelsen af retten til at kommunikere med en tredjemand i forbindelse med mistænkte eller tiltalte børn, der frihedsberøves, undtagen under de mest ekstraordinære omstændigheder. Anvendes udsættelse, bør barnet dog under alle omstændigheder ikke tilbageholdes i isolation og bør have mulighed for at kommunikere med f.eks. en institution eller enkeltperson, der er ansvarlig for beskyttelsen af børn og deres velfærd.

- (56) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter ⁽¹⁾ har medlemsstaterne forpligtet sig til i tilfælde, hvor det er berettiget, at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv finder lovgiver, at fremsendelsen af sådanne dokumenter er berettiget.
- (57) Målene for dette direktiv, nemlig fastsættelse af fælles minimumsregler for retten til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og retten til at få en tredjemand underrettet om frihedsberøvelsen og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af handlingens omfang bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i TEU. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (58) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 21 om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til TEU og til TEUF, og med forbehold af artikel 4 i samme protokol, deltager disse medlemsstater ikke i vedtagelsen og anvendelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Det Forenede Kongerige og Irland.
- (59) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til TEU og til TEUF, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

Artikel 1

Genstand

Dette direktiv fastsætter minimumsregler om de rettigheder, som mistænkte og tiltalte under straffesager og personer, som er genstand for sager i henhold til rammeafgørelse 2002/584/RIA (»sager angående europæiske arrestordrer«), har til at få adgang til advokatbistand, til at få en tredjemand underrettet om frihedsberøvelsen og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.

Artikel 2

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv finder anvendelse på mistænkte eller tiltalte under straffesager fra det tidspunkt, hvor de kompetente myndigheder i en medlemsstat ved officiel meddelelse eller på anden vis har underrettet dem om, at de er mistænkt eller tiltalt for at have begået et strafbart forhold, og uanset om de er frihedsberøvet. Det finder anvendelse indtil straffesagens afslutning, dvs. den endelige afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt den mistænkte eller tiltalte har begået lovovertrædelsen, herunder efter omstændighederne domsafsigelsen og afgørelsen i en eventuel appelsag.
2. Dette direktiv finder anvendelse på personer, der er genstand for sager angående europæiske arrestordrer (eftersøgte personer), fra det tidspunkt, hvor de bliver anholdt i den fuldbyrdende medlemsstat i overensstemmelse med artikel 10.
3. Dette direktiv finder på samme betingelser som i stk. 1 også anvendelse på personer, som ikke er mistænkt eller tiltalt, men som under politiets eller en anden retshåndhævende myndigheds afhøring bliver mistænkt eller tiltalt.
4. Uden at det berører retten til en retfærdig rettergang i forbindelse med mindre lovovertrædelser:
 - a) hvor lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at andre myndigheder end en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager kan pålægge sanktioner, og pålæggelsen af sådanne sanktioner kan appelleres til eller indbringes for en sådan domstol, eller
 - b) hvor frihedsberøvelse ikke kan idømmes som en sanktion,

finder dette direktiv alene anvendelse på retssager ved en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager.

⁽¹⁾ EUT C 369 af 17.12.2011, s. 14.

Under alle omstændigheder finder dette direktiv anvendelse fuldt ud, når den mistænkte eller tiltalte frihedsberøves, uanset hvilken fase straffesagen befinder sig i.

Artikel 3

Retten til adgang til advokatbistand under straffesager

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte og tiltalte har ret til adgang til advokatbistand på et sådant tidspunkt og på en sådan måde, at de pågældende sættes i stand til i praksis og effektivt at udøve deres ret til et forsvar.

2. Mistænkte eller tiltalte har ret til adgang til advokatbistand uden unødigt forsinkelse. Under alle omstændigheder har mistænkte eller tiltalte adgang til advokatbistand fra følgende tidspunkter, alt efter hvad der indtræffer først:

- a) inden de afhøres af politiet eller af en anden retshåndhævende eller retslig myndighed
- b) når efterforskningsmyndigheder eller andre kompetente myndigheder træffer efterforskningsmæssige eller andre bevissikrende foranstaltninger i overensstemmelse med stk. 3, litra c)
- c) uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen
- d) hvis de er blevet indstævnet for en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager, i tilstrækkelig god tid inden de giver møde for denne domstol.

3. Retten til adgang til advokatbistand indebærer følgende:

- a) Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte har ret til at mødes i enrum og kommunikere med den advokat, der repræsenterer dem, herunder forud for afhøringer med politiet eller med en anden retshåndhævende eller retslig myndighed.
- b) Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte har ret til deres advokats tilstedeværelse og effektive deltagelse under en afhøring. En sådan deltagelse sker i overensstemmelse med procedurerne i national ret, forudsat at disse procedurer ikke er til skade for den effektive udøvelse og det væsentlige indhold af den pågældende rettighed. Deltager en advokat i en afhøring, føres det forhold, at en sådan deltagelse har fundet sted, til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.
- c) Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte som minimum har ret til deres advokats deltagelse i forbindelse med følgende efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, hvis disse foranstaltninger er fastsat i den pågældende nationale lovgivning, og hvis det kræves eller tillades, at den mistænkte eller tiltalte deltager i den pågældende foranstaltning:

i) konfrontationsparader

ii) konfrontationer

iii) rekonstruktioner af gerningsstedet.

4. Medlemsstaterne bestræber sig på at gøre generelle oplysninger tilgængelige, således at det bliver lettere for mistænkte eller tiltalte at finde en advokat.

Uanset bestemmelserne i national lovgivning vedrørende en advokats obligatoriske tilstedeværelse træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, er i stand til effektivt at udøve deres ret til adgang til advokatbistand, medmindre de har givet afkald på denne ret i henhold til artikel 9.

5. Under ekstraordinære omstændigheder og udelukkende i perioden forud for retssagen kan medlemsstaterne midlertidigt fravige anvendelsen af stk. 2, litra c), når den mistænkte eller tiltalte fjerne geografiske opholdssted gør det umuligt at sikre retten til adgang til advokatbistand uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen.

6. Under ekstraordinære omstændigheder og udelukkende i perioden forud for retssagen kan medlemsstaterne midlertidigt fravige anvendelsen af de rettigheder, der er fastsat i stk. 3, i det omfang det i lyset af sagens særlige omstændigheder er begrundet i et af følgende tvingende hensyn:

- a) der er et hastende behov for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet
- b) en øjeblikkelig indsats fra efterforskningsmyndighederne er bydende nødvendig for at forhindre væsentlig skade for en straffesag.

Artikel 4

Fortrolighed

Medlemsstaterne respekterer fortroligheden af kommunikationen mellem mistænkte eller tiltalte og deres advokat i forbindelse med udøvelse af retten til adgang til advokatbistand som fastsat i dette direktiv. Sådant kommunikation omfatter møder, korrespondance, telefonsamtaler og andre former for kommunikation, som er tilladt i henhold til national ret.

Artikel 5

Retten til at få en tredjemand underrettet om frihedsberøvelsen

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte, som frihedsberøves, har ret til at få mindst én person, f.eks. et familiemedlem eller en arbejdsgiver, som de har udpeget, underrettet om frihedsberøvelsen uden unødigt forsinkelse, hvis de ønsker det.

2. Hvis den mistænkte eller tiltalte er et barn, sikrer medlemsstaterne, at indehaveren af forældreansvaret for barnet hurtigst muligt underrettes om frihedsberøvelsen og grundene hertil, medmindre det ville være i strid med barnets tarv; i så fald underrettes en anden egnet voksen. Med henblik på dette stykke anses en person under 18 år for at være et barn.

3. Medlemsstaterne kan midlertidigt fravige anvendelsen af de rettigheder, der er fastsat i stk. 1 og 2, når det i lyset af sagens særlige omstændigheder er begrundet i et af følgende tvingende hensyn:

- a) tilstedeværelsen af et hastende behov for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet, eller
- b) tilstedeværelsen af et hastende behov for at forhindre en situation, hvor der kan ske væsentlig skade for en straffesag.

4. Fraviger medlemsstaterne midlertidigt anvendelsen af den ret, der er fastsat i stk. 2, sikrer de, at en myndighed, der er ansvarlig for beskyttelsen af børn og deres velfærd, uden unødigt forsinkelse underrettes om barnets frihedsberøvelse.

Artikel 6

Retten til under frihedsberøvelse at kommunikere med tredjemand

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, har ret til uden unødigt forsinkelse at kommunikere med mindst én tredjemand, f.eks. et familiemedlem, som de har udpeget.

2. Medlemsstaterne kan begrænse eller udsætte udøvelsen af den i stk. 1 omhandlede ret, når det er bydende nødvendigt eller af hensyn til forholdsmæssige operationelle krav.

Artikel 7

Retten til at kommunikere med konsulære myndigheder

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte, som ikke er deres statsborgere, og som frihedsberøves, har ret til at få de konsulære myndigheder fra den stat, hvor de pågældende er statsborgere, underrettet om frihedsberøvelsen uden unødigt forsinkelse og ret til at kommunikere med disse myndigheder, hvis de ønsker det. Har mistænkte eller tiltalte to eller flere statsborgerskaber, kan de dog vælge, hvilke konsulære myndigheder der eventuelt skal underrettes om frihedsberøvelsen, og hvem de ønsker at kommunikere med.

2. Mistænkte eller tiltalte har også ret til at modtage besøg af deres konsulære myndigheder, ret til at tale og korrespondere

med dem og ret til, at deres konsulære myndigheder sørger for retlig repræsentation, forudsat at disse myndigheder er enige heri, og at de pågældende mistænkte eller tiltalte ønsker det.

3. Udøvelsen af rettighederne i denne artikel kan reguleres ved national lovgivning eller nationale procedurer, forudsat at sådan lovgivning og sådanne procedurer gør det muligt, at formålet med disse rettigheder kan opfyldes fuldt ud.

Artikel 8

Generelle betingelser for anvendelse af midlertidige fravigelser

1. Enhver midlertidig fravigelse i henhold til artikel 3, stk. 5 eller 6, eller i henhold til artikel 5, stk. 3,

- a) skal være forholdsmæssig og må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt
- b) skal være klart tidsbegrænset
- c) må ikke udelukkende være baseret på den påståede lovovertrædelses art eller grovhed, og
- d) må ikke være til hinder for en generelt retfærdig rettergang.

2. Midlertidige fravigelser i henhold til artikel 3, stk. 5 eller 6, må udelukkende ske på grundlag af en behørigt begrundet afgørelse truffet fra sag til sag enten af en retslig myndighed eller af en anden kompetent myndighed, forudsat at afgørelsen kan underkastes domstolskontrol. Den behørigt begrundede afgørelse skal føres til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.

3. Midlertidige fravigelser i henhold til artikel 5, stk. 3, må udelukkende tillades fra sag til sag enten af en retslig myndighed eller af en anden kompetent myndighed, forudsat at afgørelsen kan underkastes domstolskontrol.

Artikel 9

Afkald på rettigheder

1. Uden at det berører national lovgivning, der kræver, at en advokat skal være til stede eller yde bistand, sikrer medlemsstaterne i forbindelse med afkald på en ret som omhandlet i artikel 3 og 10:

- a) at den mistænkte eller tiltalte mundtligt eller skriftligt har fået klare og tilstrækkelige oplysninger i et enkelt og letforståeligt sprog om indholdet af den pågældende rettighed og de mulige konsekvenser ved at give afkald på den, og

b) at afkaldet gives frivilligt og utvetydigt.

2. Afkaldet, som kan gives skriftligt eller mundtlig, skal ligesom omstændighederne, hvorunder det er givet, føres til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.

3. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte på et hvilket som helst tidspunkt under straffesagen kan tilbagekalde et afkald, og at de underrettes om denne mulighed. En sådan tilbagekaldelse har virkning fra det tidspunkt, hvor den foretages.

Artikel 10

Retten til adgang til advokatbistand under sager angående europæiske arrestordre

1. Medlemsstaterne sikrer, at en eftersøgt person har ret til adgang til advokatbistand i den fuldbyrdende medlemsstat ved anholdelsen i henhold til den europæiske arrestordre.

2. For så vidt angår indholdet af retten til adgang til advokatbistand i den fuldbyrdende medlemsstat, skal eftersøgte personer have følgende rettigheder i den pågældende medlemsstat:

a) ret til adgang til advokatbistand på et sådant tidspunkt og på en sådan måde, at de eftersøgte personer sættes i stand til effektivt at udnytte deres rettigheder, og under alle omstændigheder uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen

b) ret til at mødes og kommunikere med den advokat, der repræsenterer dem

c) ret til deres advokats tilstedeværelse og, i overensstemmelse med procedurene i national ret, deltagelse under den fuldbyrdende retslige myndigheds afhøring af en eftersøgt person. Deltager en advokat i afhøringen, føres dette til protokol ved anvendelse af proceduren for protokolførelse i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats lovgivning.

3. Rettighederne i artikel 4, 5, 6, 7, 9 og, når der anvendes en midlertidig fravigelse i henhold til artikel 5, stk. 3, i artikel 8 finder tilsvarende anvendelse på sager angående europæiske arrestordre i den fuldbyrdende medlemsstat.

4. Den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat underretter uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen eftersøgte personer om, at de har ret til at udpege en advokat i den udstedende medlemsstat. Denne advokat i den udstedende medlemsstat har til opgave at bistå advokaten i den fuldbyrdende medlemsstat ved at give den pågældende advokat oplysninger og rådgivning med henblik på at sikre eftersøgte personers effektiv udøvelse af deres rettigheder i henhold til rammeafgørelse 2002/584/RIA.

5. Ønsker eftersøgte personer at udøve retten til at udpege en advokat i den udstedende medlemsstat og ikke allerede har en sådan advokat, underretter den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat straks den kompetente myndighed i

den udstedende medlemsstat. Den kompetente myndighed i den udstedende medlemsstat giver uden unødigt forsinkelse de eftersøgte personer oplysninger, således at det bliver lettere for dem at udpege en advokat dér.

6. En eftersøgt persons ret til at udpege en advokat i den udstedende medlemsstat berører ikke de frister, der er fastsat i rammeafgørelse 2002/584/RIA, eller den fuldbyrdende retslige myndigheds forpligtelse til at træffe afgørelse om overgivelse af den pågældende person inden for disse frister og på de betingelser, der er fastsat i nævnte rammeafgørelse.

Artikel 11

Retshjælp

Dette direktiv berører ikke national lovgivning om retshjælp, der finder anvendelse i overensstemmelse med charteret og EMRK.

Artikel 12

Retsmidler

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte under straffesager samt eftersøgte personer i sager angående europæiske arrestordre har effektive retsmidler i henhold til national ret i tilfælde, hvor rettighederne i henhold til dette direktiv tilsidesættes.

2. Uden at det berører nationale regler og systemer vedrørende antageligheden af bevismateriale, sikrer medlemsstaterne, under straffesager, ved vurderingen af mistænkte eller tiltaltes forklaringer, der er afgivet, eller af beviser der er indhentet, i strid med de pågældendes ret til adgang til advokatbistand, eller i tilfælde, hvor der er givet tilladelse til fravigelse af denne ret i henhold til artikel 3, stk. 6, at retten til et forsvar og en retfærdig rettergang respekteres.

Artikel 13

Sårbare personer

Medlemsstaterne sikrer, at der ved anvendelsen af dette direktiv tages hensyn til særlige behov hos mistænkte og tiltalte, der er sårbare.

Artikel 14

Forholdet til det eksisterende beskyttelsesniveau

Intet i dette direktiv må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder og proceduremæssige garantier, der er sikret i henhold til chartret, EMRK eller andre relevante folkeretlige regler eller retsregler i medlemsstaterne, der giver et højere beskyttelsesniveau.

Artikel 15

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 27. november 2016. De underretter straks Kommissionen herom.

2. Disse foranstaltninger skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de foranstaltninger i national ret, som de vedtager på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 16

Rapportering

Kommissionen forelægger senest den 28. november 2019 Europa-Parlamentet og Rådet en rapport med en vurdering af, i hvilket omfang medlemsstaterne har truffet de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme dette direktiv, herunder en evaluering af anvendelsen af artikel 3, stk. 6, sammenholdt med artikel 8, stk. 1 og 2, om nødvendigt ledsaget af lovgivningsforslag.

Artikel 17

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 18

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 22. oktober 2013.

På Europa-Parlamentets vegne

M. SCHULZ

Formand

På Rådets vegne

V. LEŠKEVIČIUS

Formand